

פרשת חיי שרה

כ"א חשוון תשפ"ה
שנה ט"ז גליון תשל"ה

עטרת ששלים

קול קאמרנא 0747962080

עלון שבועי שע"י מוסדות קאמרנא בארה"ק • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • עיה"ק ירושלים ת"ז

ואַמְרָהֶם זָקֵן בָּא בַיָּמִים וְהוּי"ה בְּרַךְ אֶת אֲבְרָהָם כָּל (כד א)

מהו כוונת התורה 'בכל'

פירש רש"י, בכל עולה בגימטריא בן, ומאחר שהיה לו בן היה צריך להשיאו אשה עכ"ל. ובמסכת בבא-בתרא (טז:) מביא מחלוקת התנאים מהו כוונת התורה 'בכל', וז"ל: מאי 'בכל', רבי מאיר אומר שלא היתה לו בת, רבי יהודה אומר שהיתה לו בת, אחרים אומרים בת היתה לו לאברהם ובכל שמה. עכ"ל.

ע"י העקידה היה יכול יצחק להינשא לרבקה

ואפשר להסביר המחלוקת על פי דברי מרן האריז"ל בלקוטי-תורה (ורא חיי שרה) על הפסוק 'והנה בן לשרה אשתך' (יה י) שלפני העקידה היה נשמת יצחק אבינו מנוקבא, ולכן כתוב 'בן לשרה', וע"י העקידה נתהפך נשמתו לנשמה שמצד דוכרא. ואומר שבפרט לפי מה שאיתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק לא) שאברהם אבינו שחט את בנו יצחק בפועל, ואז פרחו נשמתו וחזרה אליו נשמת דוכרא, ולכן לאחר העקידה כתוב לידת רבקה כהידוע מחז"ל (רש"י כב ט) שרבקה נולדה לאחר העקידה, והטעם משום שלפני העקידה לא היה יכול להינשא כי היה מצד נוקבא. ומסביר על פי זה מה שאיתא במדרש רבה (בר"ס י) על הפסוק 'מהויה יצא הדבר' (כד נ) מהיכן יצא, רבי יהושע בר נחמיה בשם ר' חנינא בר יצחק מהר המוריה יצא. היינו שמקום העקידה היה בהר המוריה, וזה כוונת המדרש שע"י העקידה היה יכול יצחק להינשא לרבקה.

ע"י מעשה העקידה נתחלף ליצחק נשמתו

והביאור בזה, דהנה איתא בזה"ק (ה"ג רפג), והא אתמר דכל רוחין דנפקין מלעילא, דכר ונוקבא נפקי ומתרפשו וכו' עיי"ש. היינו שלמעלה נשמת הדכר ונוקבא הם חד, וכשיורד למטה אז הם נפרדים לשני גופים, ואח"כ הם מזדווגים בחזרה ע"י הווי"ו עיי"ש בזה"ק הנ"ל. אם כן יצחק אבינו שהיה לו מתחילה

בשם בכל, לרמז שאע"פ שהיה מקודם בחינת בת מצד הנוקבא, אם כל זה נתהפך הצירוף של בכל"ל על ב"ן כמו שפירש רש"י, היינו שע"י נתהפך נשמתו לדוכרא. וזה שמסיים רש"י ומאחר שהיה לו בן היה צריך להשיאו אשה, היינו שמתחילה לא היה יכול, אבל עכשיו שנתהפך לבחינת בן אז היה צריך להשיאו אשה.

במסירות נפש אפשר להפך צירוף האותיות

והכוח של אברהם אבינו שהיה יכול להפוך מבכל"ל לב"ן, בא מכוח מסירות נפש שהיה בו כמו שכתוב 'יען אשר עשית וכו' ולא חשכת את בנך את יחידך' (נב טז), וכ"ש יצחק שהיה לו מסירות נפש, וכמ"ש בפרקי דרבי אליעזר הנ"ל שהיה לו ממש מסירות נפש, כי רק ע"י מסירות נפש יכולים לעלות לבניה ומשם לשנות כל הצירופי תיבות, וכמבואר בדברי מרן האריז"ל בספה"ק פע"ח שער הק"ש (פרק יב) בסוד 'תנו עז לאלהים', כי כביכול הש"י צריך עזר מן ישראל על ידי מעשיהם, והנה המלכות נפלה בעוונותינו, ואי אפשר לעלותה אם לא שיהיו בניו צדיקים גמורים, אשר יש להם נשמות קדושות, שיש להם כח לעלות עד הבינה במסירות נפש, ועל ידיהם תעלה המלכות, והנה לטעם זה הגלות מתארך ומתעכב, כי אין בנו מי שיוכל לעלות למדריגה זאת, כי אם היה בינינו מי שיכול לעלות שם נשמתו אז היה מעלה את המלכות עד שם, והיתה ממחרת לבא קץ הגאולה, וכמעט רוב צרות ורעות של האדם בא מן חסרון זה עיי"ש.

ע"י שנתהפך נשמת יצחק לדוכרא הוליד בנים

וע"י זה שהיה לו נשמת דוכרא ממשיך התורה לומר 'כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך וגו' היה יכול להנשא ולהוליד בנים.

רעוא דרעיון תשפ"ד לפ"ק

נשמת נוקבא, ולא היה כמו בכל אחד שהאיש מקבל הדוכרא ובת זווגו הנוקבא, רק הוא קיבל הנוקבא כנ"ל, ולכן לא היה לו בת זוג, כי הוא לקח הנוקבא במקום הדוכרא, וע"י מעשה של העקידה שנתחלף לו לנשמת דוכרא, ופרחה נשמתו של הנוקבא כנ"ל ונכנסה לרבקה, מיד נולדה לו בת זוגו רבקה כמו שאומרים חז"ל.

ביאור מחלוקת התנאים בפירוש 'בכל'

לפי כל זה יכולים לומר שזה היה המחלוקת התנאים, שרבי מאיר אומר שלא היתה לו בת, היינו שלא היה יצחק אבינו בחינת נוקבא בכלל. ורבי יהודה אומר שהיתה לו בת, היינו שיצחק כן היה מתחילה מצד הנוקבא, ולכן אומר בלשון עבר היתה.

ביאור הבעש"ט הא"ך יכולים לשנות הגור דין ע"י תפלה ולפי זה מה מוסיף אחרים באמרו שבכל שמה, מה רצו בזה, ויכולים להסביר על פי דברי מרן הבעש"ט הקדוש זלה"ה (בעש"ט עה"ת עמוד התפילה אות קנט) על קושית הרמב"ן הא"ך יכולים לשנות ע"י תפלה הגור דין מרעה לטובה של חברו, וכי יש ח"ו שינוי רצון לפניו יתברך שמו. ותירץ שבדאי אין המלך בעצמו עושה דין באחרים, כי אם שמצוה לשליח ונותן לו אותיות וצירופים שמהם יש הגור דין שרוצה לתת להחוטא, כי מאתו לא תצא הרעות, אבל הצדיק ע"י תפלתו יכול לשנות האותיות לצירוף אחר כגון מצרה רצה, ומנגע ענג, ומעני עין וכו', כי גור דין הוא טיפה ברחם המלכות, והצדיק שלוחא דמטרוניתא היודע למתק הדינין בשרשן לקשר הטיפה שבמלכות אל הבינה ונשתנה לענין אחר עיי"ש עמקות דבריו.

כשנתהפך צירוף האותיות נתהפך גם נשמתו

ולפי זה יכולים לומר שזהו כוונת אחרים מה שמוספים על מה שהיה לו בת, שקראו לה גם כן

עטרת פי

אמרות טהורות מרבתינו זי"ע

ואברהם זקן בא בימים והיו"ה ברח אה אברהם בכל (כד א).

רצה לומר ידוע הוא שאלות המחקרים. למה לא נברא אדם בתחלה בכל השכל שיכול להשיג, ואח"כ בעת הזקנה יחסר מעט מעט ממנו, כי בתחלה יש לו לעבוד ואח"כ בעת זקנתו שאין לו לעבוד כל כך, לזה מוטב שיחסר ממנו אז השכל מעט מעט, ולמה נברא אדם בלי שום שכל ואח"כ כשנתגדל בימים אז נתגדל השכל כל אחד כפי שהשיג חלק שכלו, וכשבא לעת זקנתו מה יש לו כשיש לו שכל ואין לו כח לעבוד.

לזה נראה לי הטעם. דע שכל הברואים הנמצאים בעולם היינו בהמות חיות עופות טהורות וטמאות, לפי שאין להם שכל הישר אפילו כשנתגדלו, לזה כשנבראים הם נבראים ביום הראשון בכל השכל שיש להם בעת הזקנה לא פחות ולא יותר, ועל זה כוונת חז"ל (בבא קמא פה): ואמרו שור בן יומו נקרא שור, כי אפי' ביום ראשון כשנולד אין בו שום חסרון מימי זקנתו, אבל אדם ועיקר בר ישראל כנודע שצריך להשיג בתחלה שכל אנושי בדרך הישר, ואח"כ צריך להשיג תורה ועבודה ושכל הרוחני וכן השגת רוח הקודש וכו' כנודע, לזה אי אפשר שיברא בתחלה בכל השכל הצריך להיות בעת הזקנה, ועל זה כוונת ג"כ רז"ל (שבת קנב) תלמידי חכמים בעת הזקנה דעתם מתיישבת עליהם אבל עם הארץ וכו' כנודע. והמשכיל דקדושה יבין בזה עוד יותר דרכים קדושים.

נמצא לזה אמר הכתוב הקדוש אצל אברהם אבינו ע"ה ואברהם זקן בא בימים כלומר אעפ"י שבשאר בני אדם אינם נבראים בשכל הזך כנ"ל, אבל אברהם אע"ה נברא בשכל השלם כמו זקן ממש. וזהו ואברהם זקן בא לעוה"ז בימים כאלו היה לו כל הימים, אפילו ביום שנולד היה לו שכל זך וישר כמו זקן ממש, וכן נראה מרז"ל

שאמרו (נדרים לב) אברהם אע"ה בן שלש שנים הכיר את בוראו, וזאת אי אפשר במציאות בשאר בני אדם שיכיר את בוראו מכן שלש שנים אלא דייקא אצל אע"ה. וזהו ואברהם זקן ממש אפילו ביום שנולד בו ובא ביום ראשון ללידתו בכל הימים, וזהו בא בימים. ואח"כ כתיב וה' ברח את אברהם בכל כלומר אעפ"י שמן הראוי צריך להיות אצל אברהם במה שנברא תחלה בכל השכל כנ"ל, על צדק להיות בעת זקנתו שיחסר לו השכל שלו כנ"ל. על זה אמר הכתוב הקדוש וה' ברח את אברהם בכל אפילו בעת זקנתו לא חסר לו שום שכל דקדושה שהיה לו בימי נעוריו, וזהו וה' ברח את אברהם בכל כל הימים אפילו בעת זקנתו והבן.

'בן ביתי' מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

ויהי כאשר פלו הגמלים לשתות ויקח האיש נזם וקב קעו משקלו ושינו צמידים על ידיה עשרה וקב משקלם (כד כב).

נשאלתי למה לא כתיב כאן לשון נתינה, אלא סתם ויקח האיש נזם זהב וגו' על ידיה, ואח"כ כשסיפר אליעזר ללבן ולבתואל כל המעשה, כתיב ואשים הנזם על אפה והצמידים על ידיה (כד כז).

והשבתי, שבתחלה דכתיב ויקח לבד בלי שום נתינה, כי אז לא נתן לה כלל, אלא שהיה לובש ומודד עליה אם תוכל לילך עם הכלים האלו, ועוד שאמר לה אלו מתנות הטובים אתן לך אם יהיה כדברך שאת בת בתואל, ומה שמדד והלביש אותה הכלים האלו, כי אליעזר ראה שמקצת תפלתו נתקיים במה שהשקתו אותו ולבהמתו זאת היה יודע בבירור, וכן כשאמרה בת בתואל ג"כ האמין לה, אלא שלא ידע אם אביה ואמה ובפרט אחיה לבן מסכימים ליתן אותה ליצחק לאשה, לזה הראה לה שמוכן ליתן לה כשיזוגמר הדבר בכי טוב בדרך כל העולם.

ואח"כ כשסיפר המעשה טובה זו לאביה ולאחיה ג"כ לא כתיב לשון נתינה, אלא ואשים הנזם על אפה והצמידים על ידיה, ג"כ להראות לאחיה ולאביה מה שהוא מוכן ליתן לה במתנה אח"כ, אבל אז לא הסיר ממנה עוד הכלים האלו, לזה לא כתיב כאן ג"כ לשון

ואלה תלדת ישמעאל בן אברהם וגו' (כה יב).

תלדת ישמעאל חסר דחסר, כי אין בתולדה שלו שום רוח קדושה, ומעולם לא היה גר ישמעאל כי הוא כולו רע, אין לחלוחית טוב כלל [עיי' אוה"ח הק'].

'היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

ומשמע ודוקה ומשוא (כה יד).

תמיד יהיו עניניך סבלנות, גדול אם יעמדו עליך שונאים ומצערין אותך מאד, בני שתוק כי כך עלה במחשבה, ותקבל באהבה עזה ובחיבה, ואל תבהל ברוחך להוציא דבר (קהלת ז ט) ואז יתכפרו עונותיך ויתוסף לך חיים ארוכים, ואם היית יודע הטובה שעושין לך שונאך והמחלישין דעתך והמגדילים עליך על חנם, דורונות היית שולח להם, והן באמת מקליפות נגה, ואתה שתוק וקבל באהבה וחיבה, ויאירו עליך אור מן השמים עד שתטעום טעם עולם הבא בעולם הזה אור זרוע לצדיק (תהלים צו ז), ואז לא תרגיש כלל בשום צער וחלישות דעת מן המתגאין עליך, אפילו מן המדברין עליך כל רעות שבועלם, ואף על פי כן אם תדום לגמרי, הקב"ה יפיל אותם חללים חללים לפניך (ישעיה ז) ואם תעבור ותרעיש ברעש יצערו לך ביותר. וזהו כלל גדול בתורה ומשמע ודומה ומשא הער און זעה, און שוואג, און לאט, יהיו לך כל טובות העולם, ותרגום ונתן וצמיחא ושיתוקא וסוברא.

(ז'ר זהב' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

צדיק אשר הקב"ה ברכו בכח שיהיה לו בחינת לא כן, ומהיכן בא לאברהם הכח הזה שיהיה ביכלתו לגזור על הקב"ה ולבטל בגזירותיו, מפני שזה 'אנכי ד' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים וגו' ולא יהיה לך וכו', על פי מש"כ באור החיים הק' בפרשת יתרו (שם) וזל"ק, הטעם שהשמיע ה' לישראל ב' הדברות אנכי ולא יהיה לך, כי הם ב' שרשים לב' כללות המצוות, מצוות עשה ומצוות לא תעשה, 'אנכי' היא עיקר ושורש כל מצוות עשין, 'לא יהיה לך' וגו' היא עיקר ושורש כל מצוות לא תעשין, לזה נטע ה' בהם מפי קל עליון שרשי ב' עיקרי המצוות שבזה לא תמוש התורה מזרעינו לעולם ועד, עכ"ל"ק.

והנה, אברהם אבינו שקיים התורה והמצוות כולם, אמר על העשין בן ועל הלא תעשין אמר לא, ועי"ז שפיר נתן לו הקב"ה מדה כנגד מדה, וברכו בכל, ר"ת כן לא, כנ"ל.

'פרי חיים' מרבינו חיים יעקב מקאמרנא

אלקיך ומסר לו אלקות שלו, והבן כמבואר במדרש והבן היטב, עכ"ל בהיכל הברכה פרשת שופטים עי"ש.

וכן שמעתי לפרש בשם רבינו קוה"ק החוזה מלובלין זי"ע על מקרא 'לא כן עבדי משה' (במדבר יב ט), ר"ל הצדיק שנקרא משה יש לו כח הלא כן כהנ"ל. ואמרתי בס"ד להסביר הטעם מפני מה יש להצדיק הכח הלא וכן, מפני 'בכל ביתי נאמן הוא' (שם), כי התוה"ק מתחלת בבית, ובתורה נאמר מצוות לא תעשין ומצוות עשין, וזה הצדיק המקיים את התורה ומצותיה אומר על מצוות לא תעשין לא, שאינו עובר ח"ו עליהן, ועל מצוות עשין אומר הצדיק כן, שמקיים אותן, וזה 'בכל ביתי רמוז על התורה המתחלת בבית, 'נאמן הוא' הצדיק, על כן הקב"ה נותן לו מדה כנגד מדה הכח של ה'לא כן', וזה נפלא בס"ד.

וזה ואברהם זקן בא בימים שדרשו חכמינו ז"ל (ויצא מה) זקן ויושב בשיבה. 'וד' ברח את אברהם בכל' ר"ת לא כן, כאותה בחינה, שאברהם אבינו ע"ה הוא

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

ואברהם זקן בא בימים והיו"ה ברח את אברהם בכל (כד א).

איתא במדרש פליאה, זה שאמר הכתוב (שמות כ ג) אנכי ד' אלהיך. ולכאורה מהו השייכות זה לזה.

ואמרתי לפרש על פי דברי זקני קוה"ק רבינו מהרי"א מקאמרנא צוקללה"ה על מקרא 'לא כן נתן לך הו"ה' (דברים יח יד) וזה לשונו הק'. צדיק מושל על הכל ועל כל המזלות, הקב"ה גזור צדיק מבטל (שבת נט), אלהים דבר מן צדיק לא יבא (שמו"א ח) דבר שאינו מסכים על גזירה זאת, צדיק גזור והקב"ה מקיים, ואמר 'כן אעשה כדברך'. וזהו 'אתה לא כן נתן לך' שניהם נתן ומסר לך בידך 'הו"ה'

עטרת הזוהר

זוהר הקדוש עם פירוש 'דמשק אליעזר'

מבאר מהות חיי שרה שהיו בשלימות כנגד הספירות העליונות ואיך נרמזו במנין שנותיה

ויהיו חיי שרה, איננו חייין בלהו לעילא, מאה שנה לעילא, ועשרים שנה לעילא, ושבע שנים לעילא, פלהו חיו בדקא יאות. אמר רבי שמעון, תא חזי רזא דמלה, מאי שנה בבלהו דאמר שנה, שנה, ובאינון שבע דאמר שנים, דכתיב 'מאה שנה ועשרים שנה', ולכתר 'שבע שנים', אלא בלא חד, 'מאה שנה' בלא דכלא, קודשא בריך הוא דאתקליל מאתר עלאה סתימא דכל סתימין במאה, ברזא דמאה ברכאן דכל יומא, וכן 'עשרים שנה', ובגין כך בתיב 'שנה', רזא דיחודא דלא אתפרש מהשבה ויובלא לעלמין.

אמר רבי חייא, הא אוקמוה, דהא פד אתעקד יצחק בר תלתין ושבע שנים הוה, וכיון דאתעקד יצחק מיתת שרה, דכתיב 'ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה', מאין בא, מהר המורה בא, מלמעקד ליה ליצחק, ואינון תלתין ושבע שני מיומא דאתיליד יצחק עד שעמא דאתעקד אינון חיו חיי שרה ודאי פחושבן ויהיו'ו, בגימטריא תלתין ושבע שני חיו, כמה דאתמר מדאתיליד יצחק עד דאתעקד.

אמר רבי חייא, הא אוקמוה, דהא פד אתעקד יצחק בר תלתין ושבע שנים הוה, וכיון דאתעקד יצחק מיתת שרה, דכתיב 'ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה', מאין בא, מהר המורה בא, מלמעקד ליה ליצחק, ואינון תלתין ושבע שני מיומא דאתיליד יצחק עד שעמא דאתעקד אינון חיו חיי שרה ודאי פחושבן ויהיו'ו, בגימטריא תלתין ושבע שני חיו, כמה דאתמר מדאתיליד יצחק עד דאתעקד.

(זוהר חיי שרה קכג:)

רבי שמעון בר יוחאי מבאר החילוק מה שכתוב בתורה מאה 'שנה' ועשרים 'שנה' לבין שבע 'שנים'

מיוחדים יחודא תתאה, ונפקאן ז"נ, מכללא סתימא דלעילא מפני מה נקראו יחודים שלמעלה מזו"נ בשם סתומים, כי יחודיהם הוא בהסתר, ולא עוד, שתומות שלהם של כתר לא ניכר כביכול שום בחינת נוקבא, שעליו נאמר אחד קראתיו בלא שותפות, כדאיתא בע"ח (שער מ"ג ומ"ד פ"ד), וכן ביחוד של או"א הם בבחינת תרין רעין דלא מתפרשין לעלמין, ולא אתידע מרוב חבורם אם אבא לעילא או לתתא, אבל יחודא תתאה של ז"נ הוא כביכול באתגליא, לזה אמר שזו"נ יוצאין ביחודיהם מבחינת כללא של סתימא דלעילא. ואף על גב דכלא יחודא דהא שכל עולם אצילות נאמר איהו וגרמוהי וחיי חד בהון, עד סופה דדרגין מלכותא קדישא, אכל מתפרשין בדינא ורחמי בכמה סטריין ואורחין איתא בע"ח (שער דרושי הצלם פ"ג כלל י"ז) מה שאנחנו מזכירין בחינת ב' דעות, הם דעת עליון המכריע בין חו"ב, ודעת התחתון ו' המכריע בין ב' עטרין, ועליהם וכו' ע"ש, לזה אמר שז' מדות אלו הם מתפרשין בדינא ורחמי, שהם חסד גבורה ת"ת, וכן נצח הוא ענף חסד, וגבורה והוד הוא גבורה ודין, וזהו בכמה סטריין ואורחין, מה דלא חיי הכי לעילא בכתר חכמה ובינה ששם הוא אחדות אחד, ואפילו דעת העליון שלהם הוא גם כן אינו מתפשט, אלא הוא באחדות אחד עם חו"ב. ובגין כך בתיב שנה אצל כתר חכמה בינה, לפי שהוא רזא דיחודא דלא אתפרש לעלמין, שבע שנים אליו אתפרשין בדינא ורחמי בכמה סטריין ואורחין, מה דלא חיי הכי לעילא. ובגין כך באליו שבע שנים בתיב בהו שנים ולא שנה, והקשה אאמר'ו לה"ה [בזוהר ח"י] הרי נראה שהוא כפל לשון ואריכות ע"ש, ותירץ שם כדרכו בקודש, אבל אני השפל אומר מה שכופל לשון הקודש הזה בדברי תורה, כדי לידע שבכל עולם ועולם בכלל ובפרט הוא כך. ובלהו אקרון חיים ידוע הוא מה' חלקי נרנח"י, נפש בעשיה, רוח ביצירה, נשמה בריאה, חיה באצילות, לזה אמר דכל עשר ספירות שחושב לעיל

כלהו אקרון חיים, שהוא בסוד ויהיו חיי שרה, דהו ממש לרמז 'שרה' שר ה' פרצופים של אצילות לבד, ששם הוא חיי, דאתקריאו ואתקיימו לעילא 'שרה' שר ה' של אצילות, נבראה על ידי יחוד יסוד דא"ק מלך הדר עם מלכות דא"ק, ששם נאמר בהבראם באברהם, בה' זעירא של מלכות דא"ק אתבריא שר ה', כדאיתא בע"ח (שער אצילות בקיצר פ"ב).

רבי חייא בא לומר שתבנת ויהיו'ו בא להורות שלא כל ימיה היו חיים גמורים אלא מקצתם במנין ויהיו'

אמר רבי חייא, תא חזי רזא דמלה, מאי שנה בבלהו דאמר שנה, שנה, ובאינון שבע דאמר שנים, דכתיב 'מאה שנה ועשרים שנה', ולכתר 'שבע שנים', אלא בלא חד, 'מאה שנה' בלא דכלא, קודשא בריך הוא דאתקליל מאתר עלאה סתימא דכל סתימין במאה, ברזא דמאה ברכאן דכל יומא, וכן 'עשרים שנה', ובגין כך בתיב 'שנה', רזא דיחודא דלא אתפרש מהשבה ויובלא לעלמין.

המשך הביאור של שבע 'שנים' שהם מרומים לשבע ספירות דזו"נ שהם נפרדות

'שבע שנים' שהם מרומים לזו"נ לשבע ספירות שלהם, אליו אתפרשין חילוק יש ליחודא עלאה של א"א ואו"א שהם אינם מתפרשין, אבל ז"נ יש עתים שמתפרשין

עטרת החסידות

מספרי רבותינו הקדושים זי"ע

**וַיִּתֵּן לִי אֶת מַעֲרַת הַמִּכְפָּלָה אֲשֶׁר לוֹ
אֲשֶׁר בִּקְצָה שְׂדֵהוּ בְּכֶסֶף מְלֵא יַתְנַנְּהָ לִּי
בְּתוֹכְכֶם לְאַחֲזֹת קֶבֶר (כג ט).**

מערת המכפלה שקנה אברהם בכסף מלא ובחוקה, היה עליה תיכף קדושת ארץ ישראל

הארץ ניתנה לאברהם על אופן זה, כשיזכו בניו בה יהיה למפרע קדושת הארץ עליה מימות אברהם, והזכיה הוא בשני אפנים. אחד, על ידי כיבוש, והכיבוש הוא גם כן בשתי דרכים. אחד, שכבוש המדינה למס להיות מלך עליהם, אבל הבתים והשדות וכל החפצים והקרקעות הכל שייכים לבעלי בתים. והשני, שהורג כל יושביה ולוקח כל אשר להם מאדם עד בהמה והבתים והשדות. וזה הכיבוש השני היה של יוצאי מצרים, שנאמר (דברים כ טז) 'לא תחיה כל נשמה', וכיון שזכו בה מחמת כיבוש, כשכבשם נבוכדנצר בטלה קדושת הארץ, כי נתבטל קדושה שלהם. ועולי בבל היה בחוקה, שנתן להם המלך מתנה את השדות והבתים וכל הארץ הוא שלהם [ראה רמב"ם הלכות בית הבחירה פ"ו ה"ט]. וכשכבשם טיטוס שחיק טמא לא כיבש אלא מלכותם בדרך כיבוש הראשון שאמרנו לעיל, אבל חזקת הארץ והבתים לא היה רשאי ליכבוש מדיני המלכות ומחוק הארץ, ולכן נשאר קדושת הארץ של עולי בבל מקודש לעולם [ראה שו"ת חת"ס יו"ד סימן רלג ד"ה אמנם מה]. וזה שאמרנו בירושלמי (שביעית פ"ו ה"א) 'אבותיכם לא נתחייבו עד שכבשו וחילקו כל הארץ, אבל אתם ראשון ראשון קונה ומתחייב'.

ועד היום מי שקונה קרקע [שהוא רק] בכיבוש מצרים, כגון עכו ובראט [עיר בירות שבבלבנון] וכיוצא, מה שהיא מוכיבוש ראשון, הרי הוא חל עליו קדושת ארץ ישראל מימות אברהם, קדוש יאמר לו, ולא נעבד בשביעית, אבל נאכל, שלא גורו שם על הספיחין.

המערת המכפלה שקנה אברהם בכסף מלא ובחוקה, היה עליה תיכף קדושת ארץ ישראל לכל דיני קדושת מעשר ותרומות וכיוצא לכל המצות התלויות בארץ, ורמזו רש"י (בראשית מח ז) אצל קבורת רחל 'ולא הכנסתיה לארץ', היינו למערת המכפלה שהיה עליה קדושת הארץ, וכל שאר ארץ ישראל בימי אברהם לא היה עליה שום קדושה כלל. וכן כעת כל גבולי ארץ ישראל הכתובים בתורה, והם מוכיבוש ראשון, כל שקנה בהם קרקע תיכף חל עליה הקדושה מימות אברהם, אבל כל שלא קנה קרקע אלא שכרה מן הגוי לימים מותר לזרעה בשביעית, וחייב מדרבנן במעשרות, אבל הקונה קרקע בכיבוש מצרים, אף היום לא נעבד בשביעית, ופירות שיוצאין שם הם הפקר, ואין בהם לא מעשר ולא תרומה אף מדרבנן, אבל הספיחין נאכלין שם, ולא גורו שם על הספיחין.

וזה יסוד מוסד לא יזיוו אותו כל הרוחות שבעולם, ישראל הקונה קרקע בכיבוש מצרים, הרי הוא בקדושת הארץ לכל דבריה מן התורה, קדוש יאמר לו, והנקב שם הוא קבור בארץ ישראל. אבל כיבוש של עולי בבל אפילו הוא ביד גוי, גזולה הוא בידו, והוא קדוש בקדושת חזקת ארץ ישראל מימות עורא עד אברהם לעולם.

'מעשה ארג' על הירושלמי שביעית פ"ו ה"א

ארץ ישראל ניתנה לאברהם אבינו

ארץ ישראל ניתנה לאברהם אבינו, לענין אם קנה ישראל קרקע מן הגוי כל התבואות המונחת שלא מרחן הגוי והם

מונחים בשדה בשבלים חייבים מן התורה להפריש עליהם תרומות ומעשרות, כאלו לא היה של גוי מעולם, אפילו תבואת של ששים שנה. וישראל בימי יהושע כבשו במלחמה את ארץ ישראל והרגו כל יושביהם והארץ נחלטת שלהם, ואח"כ כשכבשם נבוכדנצר בטל הכיבוש הראשון ונתבטל קדושת הארץ, ובבית שני לא לקחו בכיבוש אלא בחזקה וקנין שמסר להם המלכות במתנה וחזקה את הקרקע, וזה אינו בטל לעולם אף שכבשם אח"כ טיטוס כי מלך שכבש מדינה אסור לו ליקח קרקעות ובתים של בעלי הבתים.

ואברהם שקנה מערת המכפלה בדמים יקרים היה עליה קדושת ארץ ישראל לכל הדברים לקיים בשדה שקנה אברהם כל מצות התלויות בארץ, ולזה רמזו רש"י (בראשית מח ז) שרחל לא נקברה בארץ היינו במערת המכפלה שבעת שהיא לא היה קדושת הארץ אלא על מערת המכפלה, וכשגורו על הדמאי לא גורו אלא על פירות הארץ שהחזיקו בה עולי בבל בלבד שהוא מוכיב ולפנים, וכיב עצהם כלחזון וכל הפירות הנמצאים מוכיב ולחזון פטרון מן הדמאי שחזקתן מפירות מקום שנמצאו בו.

'מעשה ארג' על הירושלמי דמאי פ"א ה"ג

שליחות הבעש"ט למערת המכפלה

סיפור רבינו הגאון הקדוש רבי ישראל יצחק הלוי רייזמאן זי"ע"א ששמע ממורו ורבו המובהק בחכמת הנסתר הגאון המקובל רבי חיים שאול הכהן דויק זצ"ל בעמח"ס 'איפה שלמה' על אוצ"ה, שבעת שנפרד הרב הקדוש רבי אברהם גרשון מקיטוב זי"ע"א מוגיסו רבנו הקדוש אור שבעת הימים רבי ישראל בעל שם טוב זי"ע"א, אמר לו הבעש"ט שישתדל להיות על קברי אבות במערת המכפלה אשר בחברון, וכשבא לארץ הקודש והיה אצל רבינו הקדוש רבי חיים בן עטר זי"ע"א בעל האור החיים' הקדוש, סיפר לו שבדעתו לנסוע לחברון, לקיים רצון צדיק ולהיכנס ולהשתטח על קברי אבות, ונסעו שניהם יחד על שבת קודש לעיר חברון, ביום השישי כאור הבוקר נפרד רבי גרשון מה'אור החיים' בדרכו להיכנס לבדו להתפלל במערת המכפלה, וכשנפרדו אמר לו 'האור החיים' כי יחכה עליו לקידוש היום.

והסדר היה בשמירת המערה שבכל שתי שעות החליפו שומר למערה, ואם מצאו שהשומר הכניס יהודי למערה, הרגו את היהודי יחד עם השומר, בעת חילוף המשמרות שיחד רבי אברהם גרשון את השומר בממון הרבה שנייחו להיכנס, והכטיה לו שלא ישתהה יותר משתי שעות של משמרתו, אך כשנכנס למערה אחר שהתפלל את תפילתו, לא ידע לאן ללכת ימין ושמאל, ועד שמצא את פתח המערה כבר עברו למעלה משתי שעות, ותפסו אותו ואת השומר והניחום במשמר בבית הסוהר לדעת מה יעשה להם.

ליל שבת קודש בבית האכסניא ישב 'האור החיים' הקדוש וגביע הכסף לקידוש היום מלא על גדותיו, ומתכה בעיניים עצומות ובלב מלא געגועים לבואו של חבירו רבי אברהם גרשון, כמעט עבר הלילה כמה דקות קודם שהפציע השחר נעמד 'האור החיים' הקדוש על רגליו וגביע הקידוש בידו, ומשהתחיל לקדש באותו הרגע נפתחה הדלת ורבי אברהם גרשון נכנס כל עוד נשמתו באפו, אחרי שגמר 'האור החיים' קידוש היום ונטלו ידיהם לסעודתא דחלל תפוחין קדישין, סיפר רבי אברהם גרשון את כל הקורות עמו ואך שניצל מיד הרשעים, כי באותו הלילה שיחקו הפחה - המושל הישמעאלי של חברון, עם הפחה - המושל הישמעאלי של ירושלים באיזה משחק, והיה החוק ביניהם שמי שהוא מנצח את השני, צריך המנוצח להוציא את אסירי המנוצח מבית האסורים, ובאותו הלילה ניצח הפחה של ירושלים, והפחה של חברון המנוצח שיחרר את אסירי ירושלים אסירי הפחה המנוצח, ורבי אברהם גרשון שהיה מתושבי ירושלים נשתחרר מבית האסורים, והיה לנס.

'אוצר ישראל' להרה"ח רבי ישראל רוזנצוויג

סיפור נפלא מסופר על מציאת מקום קבורתם והאוהל של רבותינו הקדושים בעיר קאמרנא

אחר מלחמת העולם השנייה, נחרב האוהל והמצבות של רבותינו הקדושים מקאמרנא ולא נשאר שום זכר כלל. בשנת תשנ"א לאחר שנפתח מחצית הברזל, ביקש כ"ק אדמו"ר מטאהש זצוק"ל להרה"ג ר' נחום ראזענבערג מח"ס אש יצאה מחשבון, היות שהוא רגיל לנסוע בערי רוסיה לתקן שם מקוואות טהרה, שיכנס בדרך מסעו לעיר קאמרנא, וינסה לאתר את הקברים והציננים הקדושים לבית קאמרנא. ונסע הוא ועמו הרה"ח מו"ה ר' בנימין זאב זוסמן סופר לאתר היכן נמצאים הציננים הקדושים של רבותינו מקאמרנא, אחרי שידוע שנהרסו רוב בתי החיים ע"י הנאצים ימ"ש.

כשהשלושים הגיעו לעיר קאמרנא, היה זה בתחילת החורף בשנת תשנ"א, וכשנכנסו לבית העלמין נהלו מאוד בראותם שכל הבית החיים' הוא חרב ונחרב, השדה מלאה עשבים, והבהמות רועות שם, ואין שום זכר מהציננים הקדושים, ולא היה להם שום אפשרות למצוא את האוהל והמצבות מאחר שלא נשאר שום זכר מבית החיים.

תוך כדי חיפושם, מצאו שם גוי שרועה בהמותיו בבית החיים, נגשו שניהם אליו ושאלו אותו: האם ידוע לך אם יש כאן מקום קבורת צדיקים? ענה להם: שהוא לא יודע ולא שמע כלום, אבל כאן בשדה יש מקום פלאי שעד היום אינו מביין את הדבר. שאלו אותו השלושים בהתעניינות רבה מהו הפלא שראה, ענה להם: אני רועה כאן כבר זמן ארוך את בהמותי, והם אוכלים כאן את העשב, מלבד כאן במקום פלוני, כשהבהמות מגיעות לשם אינן רוצות לעלות למקום ההוא, אף שגדל שם עשב כמו שאר השדה, והם מתפזרים לכל הצדדים אבל בשום אופן לא נכנסים למקום ההוא, ואף אחרי שאני מכה אותם מכות חזקות אינם נכנסים, ואיני יודע למה, אולי תשאלו את הבהמות.

אמרו לו: אולי תוכל להראות לנו את המקום המדויק, כי גם אנחנו רוצים לראות את הפלא. מיד הולך הגוי את הבהמות למקום ההוא, ובהגיעו לשם מיד התפזרו לכל הצדדים ולא נכנסו לשם, והשלושים הנ"ל התחילו גם לדחוף אותם במוח רב להכניסם שם, אבל הבהמות לא רצו בשום אופן להיכנס. עתה הבינו השלושים בוודאות בלי שום ספק, כי המקום אדמת קודש היא, והוא מקום קבורת רבותינו הקדושים, ולכן אין הבהמות נכנסות לשם, ומיד סימנו את המקום מכל צדדיו.

מיד הזמינו אנשים מומחים מירושלים ע"ה"ק, ובמיוחד את הרה"ח ר' שמעון אנשין מראשי וועד אתרא קדישא שהיה מומחה גדול לאתרי קברים, שיבואו לבדוק את המקום ההוא, וגם מיד עירבו את כ"ק מרן האדמו"ר שליט"א בפלא הגדול ובפרטי הדברים, ונתן להם הנחיות איך יעשו כפי מה שקיבל מאביו וקנו מקאמרנא זצוק"ל צורת הציננים והאהל, כדי שח"ו לא יפגעו בהציננים הקדושים.

והפלא שאחר שהתחילו בבדיקותיו על המקום ההוא ולנקות את המקום ולפתחו מן העשבים ומן האבנים, מצאו את היסודות מן האוהל, שהיה בנוי על הקברים שהיה עשוי מן לבנים אדומים, וגם הסימנים של הקברים של רבותינו הקדושים זי"ע, ובסמוך בהפסק מחיצה מצאו את הקברים של הרבניות הצדקניות מקאמרנא שמתחתם כבוד שם. אבל אחרי כל זה לא ידעו איך היה סדר מונחתם של רבותינו, וגם נוסח המצבות, מיד התקשרו לשאול את כ"ק מרן האדמו"ר שליט"א, ואמר להם הסדר והנוסח כפי מה שקיבל מאביו וקנו מקאמרנא זצוק"ל.

וכשהוברר ואומת מקום האוהל והציננים, בנו מחדש את האוהל ואת המציבות ברוב פאר והדר, על ידי אחד שהתנדב הון עתק לבנות מחדש את קברי רבותינו עם אהל. אותו נדבן היה נצרף לישועה גדולה, ומיד בגמר בניית האהל נושע באורח פלא, ויהי לנס.

ומאז נהפך האוהל בקאמרנא בחזרה למקום תפילה ולפעול רפואות וישועות, כפי מה שהיה מפורסם מקודם שאלפי אנשים נושעו שם ברפואות וישועות, ישועת הפרט והכלל, זי"ע.